

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

**PANEVĖŽIO KOLEGIJOS
TARPTAUTINIS VERSLAS
KETINAMOS VYKDYTI STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS**

Grupės vadovas: Prof. dr. Vilija Aleknevičienė

Grupės nariai: Onutė Junevičienė

Eimantas Kisielius (studentų atstovas)

Vilnius
2017

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Tarptautinis verslas
Studijų krypties grupė	Verslo ir viešoji vadyba (L)
Studijų kryptis	Verslas (L01)
Studijų programos rūšis	Koleginės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (3 m.), iššestinė (4 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	180
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Verslo vadybos profesinis bakalauras

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai.....	4
2.2. Programos sandara.....	6
2.3. Personalias	8
2.4. Materialieji ištekliai.....	9
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	10
2.6. Programos vadyba	11
III. REKOMENDACIJOS	12
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	13

I. IŽANGA

Panevėžio kolegija (toliau – Kolegija) yra valstybinė aukštoji mokykla, veikianti nuo 2002 m. Nuo 2007 m. Kolegijai leista teikti profesinio bakalauro laipsnį. Pagrindiniai kolegijos veiklos tikslai yra vykdyti studijas, teikiančias asmeniui aukštąjį koleginių išsilavinimą ir aukštojo mokslo kvalifikaciją, tenkinančias Lietuvos valstybės, visuomenės ir ūkio reikmes, atitinkančias mokslo ir naujausių technologijų lygį; plėtoti regionui reikalingus taikomuosius mokslinius tyrimus, konsultuoti vietos valdžios ir ūkio subjektus; sudaryti sąlygas asmenų įgytoms žinioms ir gebėjimams tobulinti; ugdyti švietimui ir kultūrai imlią visuomenę, gebančią dirbti sparčios technologijų kaitos sąlygomis.

Šiuo metu Kolegijoje vykdomos tokios socialinių mokslų studijų programos: Teisė, Turizmo ir laisvalaikio vadyba, Verslo vadyba, Reklamos vadyba, Logistikos vadyba, Buhalterinė apskaita, Finansai. Atsižvelgdama į rinkos poreikius Kolegija ketina registruoti ir vykdyti naują studijų programą – Tarptautinis verslas. Didėjant programų skaičiui ir mažėjant potencialių studentų skaičiui Kolegija ketina uždaryti mažiau patrauklias ir/ar rinkos poreikių netenkinančias programas.

Tarptautinio verslo studijų programą (toliau – Programa) Kolegijos administracija ketina vykdyti įvertinę verslo aplinkos situaciją ir tendencijas, darbo rinkos paklausos tendencijas, darbo rinkos pasiūlą ir darbdavių poreikius. Programos apimtis – 180 kreditų. Ją numatyta vykdyti ir nuolatine, ir iššęstine forma.

Ekspertai susipažino su Kolegijos parengtu Programos aprašu ir parengė preliminarį Programos vertinimo išvadą bei suformulavo klausimus pagal kiekvieną vertinamąją sritį įvairioms Programos vykdymu suinteresuotosioms šalims. Ekspertų vizitas į Kolegiją įvyko 2017 m. balandžio 24 d. Jo metu ekspertai susitiko su Kolegijos administracija, Programos rengimo grupe, dėstytojais, socialiniais partneriais ir surinko trūkstantį bei papildomą informaciją apie Programą. Vizito metu ekspertai susipažino su Kolegijos materialiaisiais išteklių. Vizito dienos pabaigoje ekspertai suinteresuotosioms šalims pateikė bendrus pastebėjimus apie Programą. Po vizito ekspertai parengė Programos vertinimo išvadų projektą su rekomendacijomis, kurias Programos rengėjai turėjo įgyvendinti per 10 darbo dienų nuo išvadų projekto išsiuntimo jiems dienos bei pateikti savo pastabas dėl išvadų projekte pastebėtų faktinių klaidų. Ekspertų grupė susipažinusi su Programos rengėjų pateiktais Programos pataisymais pagrindžiančiais dokumentais, pateikia galutinę Programos vertinimo išvadą.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Programos specialistų poreikis grindžiamas remiantis antriniais informacijos šaltiniais: išnagrinėjus tarptautinius, nacionalinius ir regioninius strateginės plėtros dokumentus, atsižvelgus į Lietuvos darbo biržos 2016 m. paklausų darbo rinkoje profesijų tendencijas – bei pirminiais informacijos šaltiniais – atliktos darbdavių apklausos-interviu rezultatais. Apie verslo plėtrą Lietuvoje ir Panevėžio regione Programos apraše pateikta faktų ir skaičių, kuriais remiantis teigiama, kad rengiama studijų programa būtų aktuali ir reikalinga, nes „teigtina, kad šalies ir regiono ekonomika atsigauja, didėja investicijos į verslą“, tačiau tai yra tik hipotetiniai teiginiai. Aiškiai apibrėžto specialistų, planuojamų rengti pagal Tarptautinio verslo programą,

poreikio, pagrįsto prognozėmis, nepateikta. Nepaisant to, socialiniai partneriai ir potencialūs darbdaviai ekspertų vizito metu pagrindė tarptautinio verslo specialistų poreikį.

Studijų programos absolvento karjera projektuojama dviem kryptimis: absolventai galės tęsti studijas trijuose Lietuvos universitetuose, kuriuose realizuojamos Tarptautinio verslo antrosios pakopos studijų programos arba įsidarbinti tarptautinėse ir šalies įmonėse bei organizacijose. Nepaisant to, konkrečių darbo vietų profesinis laukas pirminės ir vėlesnės karjeros stadijoje neapibrėžtas.

Programos tikslas – rengti specialistus, gebančius dirbti ir veikti tarptautinio verslo srityse Lietuvos, užsienio, tarptautinėse organizacijose, daugiakultūrinėje ir daugiakalbėje verslo aplinkoje – nekonkretus, nes nenurodyta, kokiose darbo pozicijose galės dirbti absolventas. To negalėjo paaiškinti nei studijų programos rengėjai, nei socialiniai partneriai pokalbio su ekspertais metu. Nepaisant to, jis dera su Kolegijos misija „Vykdėti mokslo žiniomis ir praktika grįstas aukštojo mokslo studijas, kurios suteikia studentams šiuolaikines kompetencijas, turinčias ekonominę ir socialinę vertę sumanioje visuomenėje, lemiančias sėkmingą jų profesinę karjerą. Skatinti Panevėžio regiono gyventojus mokytis visą gyvenimą, telkti regiono potencialą kartu plėtoti su mokslu ir studijomis susijusią veiklą, teigiamai veikiančią jo ir visos šalies raidą“. Ketinimas vykdyti Tarptautinio verslo studijų programą pirmiausiai siejamas su daugėjančiu užsienio kapitalo įmonių skaičiumi Panevėžyje ir jo regione. Be to, verslui tampant vis labiau globaliu ir esant laisvam darbo išteklių judėjimui Programoje numatyti pasiekti rezultatai darbo rinkoje tampa vis labiau aktualūs.

Programoje numatytas studijų rezultatų turinys atitinka Bolonijos deklaracijoje numatytus tikslus: gerinti aukštojo mokslo kokybę ir prieinamumą; absolventų įsidarbinimo galimybes, studentų ir dėstytojų mobilumą ir tarptautiškumą, siekti studijų turinio ir metodų atnaujinimo ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo nuostatas. Programos rezultatai skirstomi į tokias grupes: žinios ir jų taikymas; gebėjimai vykdyti tyrimus; specialieji gebėjimai; socialiniai gebėjimai; asmeniniai gebėjimai. Programos rezultatai yra labai detalizuoti jų gausos prasme, nepaisant to, jie pasiekiami studijuojant gausybę Apraše numatytų studijų dalykų. Tai suponuoja išvadą, kad studijų dalykai yra labai „susmulinti“, sudėtinga surasti jų tarpusavio sąsajas ir perkeliamųjų gebėjimų nuoseklumą. Pavyzdžiui, pirmasis rezultatas „Žinos šiuolaikines verslo teorijas, jas taikys nustatant ir sprendžiant tarptautinio verslo srities problemas“ pasiekiamas studijuojant net 19 dalykų, tarp jų tokius kaip Statistika, Elektroninis verslas, Kūrybinės industrijos, kurie tikrai nesiejami nei su ekonomikos, nei su vadybos, nei su finansų teorijomis, kai tuo tarpu finansų studijų dalykai net nepaminėti. Studijų rezultatas „Rinks, analizuos, vertins ir argumentuos duomenis, reikalingus priimant sprendimus“ yra labai abstraktus, todėl ir studijų dalykų jam pasiekti numatyta net 27.

Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai nepagrįsti profesiniais reikalavimais, ne visi numatyti studijų rezultatai atitinka Studijų pakopų apraše (2016-11-16, Nr. V-1012) apibrėžtus pirmosios studijų pakopos profesinio bakalauro gebėjimus. Kai kurie numatyti studijų rezultatai yra aukštesnės pakopos ir abejotina, ar per tris studijų metus bus pasiekiami: „prognozuoti tarptautinio verslo tendencijas...“, „kurti ir tobulinti tarptautinio verslo apskaitos sistemas“, „užtikrinti tarptautinio verslo veiklos kokybę“, „vesti derybas su tarptautiniais partneriais“. Apraše pasigendama informacijos apie tai, kokiomis šiuo metu pasaulyje, Europoje ir Lietuvoje vykdomomis panašiomis studijų programomis grindžiami studijų rezultatai ir studijų dalykai, todėl sudėtinga spręsti, ar jie suformuluoti tinkamai ir jų pakanka norimai kvalifikacijai suteikti. Darbo rinkos poreikiais studijų programos rezultatai yra pagrįsti menkai. Programos

aprašė nepateikta, kiek apklausoje-interviu dalyvavo darbdavių, kokiais principais jie buvo atrinkti, neišryškintos būtinos respondentų kompetencijos, o pateikta tik „atvira, laisva“ jų nuomonė apie planuojamus Programoje dėstyti dalykus ar atskiras temas. Nors Programos rengėjai teigia, kad „įmonių, organizacijų atstovų nuomonės studijų programos rengėjams buvo itin naudingos“, tačiau ekspertai abejoja, kad tokios nuomonės, kaip „išoriškai programa atrodo dailiai“ arba „labai gerai apgalvota“, „labai gerai, kad įtraukėte „n“ dalyką“, gali būti pagrindu planuojamų rengti specialistų poreikiui nustatyti.

Apibendrinant galima teigti, kad Programos tikslai ir dauguma numatomų studijų rezultatų atitinka studijų rūšį, pakopą ir kvalifikacijų lygį. Programos pavadinimas, numatomi studijų rezultatai, Programos turinys ir suteikiama kvalifikacija dera tarpusavyje.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas, buvo papildomai pagrįstas studijų programos poreikis darbo rinkoje. Remiantis tarptautinių, nacionalinių, regioninių, miesto strateginių verslo sektorių plėtros dokumentų analize aprašytos darbo rinkos tendencijos, specialistų poreikis atskirose verslo sektoriaus šakose. 2017 m. gegužės mėnesį papildomai buvo atlikta specialistų poreikio analizė darbdavių požiūriu. Apklausoje dalyvavo 26 Panevėžio regiono įmonės. Pateikti apibendrinti anketinės apklausos rezultatai, kuriuose apibrėžtos tarptautinio verslo specialistui reikalingos profesinės kompetencijos ir išryškinti bendrieji gebėjimai, apžvelgta tarptautinio verslo specialistų pasiūla Lietuvoje. Atlikta Lietuvos aukštojo mokslo institucijų Tarptautinio verslo ar panašių vykdomų studijų programų studijų rezultatų lyginamoji analizė. Programos apraše apibrėžtas absolvento darbo vietų profesinis laukas. Ekspertų nuomone, atlikti pataisymai yra tinkami.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Stiprybės:

1. Programos studijų rezultatai siejami su darbo rinkos dinamiškumu, jos tapimu vis labiau globalia.
2. Programos studijų rezultatai siejami su Bolonijos deklaracijoje numatytais tikslais.

Silpnybės:

1. Studijų rezultatai pernelyg detalizuoti, norint juos pasiekti, reikia studijuoti labai daug dalykų. Dalis rezultatų atitinka aukštesnę nei profesinio bakalauro studijų pakopą.

2.2. Programos sandara

Programos sandara atitinka laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendruosius reikalavimus, išdėstytus Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme „Dėl bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (2016 m. gruodžio 30 d., Nr. V-1168). Programos apimtis – 180 kreditų. Studijų nuolatine forma vykdymo trukmė – treji metai, o išėstine forma – ketveri metai. Bendriesiems koleginiams studijų dalykams skiriama 15 kreditų, studijų krypties dalykams – 135 kreditai, praktikoms – 36 kreditai, baigiamajam darbui – 9 kreditai. Kolegijos nustatyti ir pasirenkami dalykai Programoje sudaro 16,7 proc., per semestrą studijuojamų ir atsiskaitomų dalykų skaičius yra 7. Nuolatinių ir išėstinių studijų formos Programos sandara ta pati, skiriasi tik pasiskirstymas tarp kontaktinio ir nekontaktinio darbo valandų.

Studentai galės gilinti žinias ir formuoti gebėjimus keturiose tarptautinio verslo pasirenkamųjų alternatyvų srityse: Tarptautinės logistikos verslas; Tarptautinio verslo finansai; Tarptautinio verslo apskaita, Tarptautinio verslo marketingas. Dalį Programos studijų dalykų numatoma dėstyti anglų kalba. Programos išskirtinumas tai, kad bus siūlomos pasirenkamos antrosios užsienio kalbos dalyko studijos (rusų, vokiečių, prancūzų, italų, skandinavų kalbos). Programoje numatyta vieną profesinės veiklos praktiką atlikti tarptautinėje organizacijoje užsienyje.

Studijų dalykų turinys atitinka studijų rūšį ir pakopą. Per studijų dalykus siektini studijų rezultatai atitinka pirmosios studijų pakopos studijų rezultatus, pateiktus Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme „Dėl studijų pakopų aprašų patvirtinimo“ (2011 m. lapkričio 21 d. nr. V-2212).

Studijų dalykų turinys ir metodai iš esmės leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus. Apraše numatyti įvairūs studijų ir studijų rezultatų pasiekimų vertinimo metodai, kuriuos Programos dėstytojai šiuo metu taiko jau vykdomose studijų programose. Nepaisant to, Programos sandara yra labai eklektiška, joje daug smulkių (3 kreditų apimties) studijų dalykų, o tai apsunkina tarpdalykinių ryšių suvokimą, sudaro prielaidas dubliuoti temas, studentai turi atlikti daug mažos apimties savarankiškų darbų. Pavyzdžiui, studijų dalykai „Tarptautiniai ekonominiai santykiai“ ir „Tarptautiniai atsiskaitymai“ bei „Pardavimai ir produkto valdymas“ ir „Marketingas ir logistika“ gerokai dubliuoja vienas kitą. Programoje yra nemažai studijų dalykų, kurių pavadinime yra žodis „tarptautinis“, tačiau didžioji dalis temų nesiejama su tarptautiškumu. Pavyzdžiui, „Tarptautinio verslo vadyboje“ 5 temos iš 9 nesiejamos su tarptautiškumu, „Tarptautinio verslo etikoje ir etikete“ – 9 temos iš 10, „Tarptautinio verslo įvaizdžio formavime“ tik viena tema siejama su tarptautiškumu. Siekis didžiąjai daliai studijų dalykų pavadinimų uždėti tarptautiškumo etiketę išbalansuoja ir paties dalyko turinį. Pavyzdžiui, „Tarptautinio verslo vadybos“ studijų dalyko turinys menkai siejamas su vadybos funkcijomis. Anglų kalba numatytuose dėstyti studijų dalykuose pateikta daug literatūros lietuvių kalba, pasigendama literatūros anglų kalba. Daugelyje studijų dalykų, ketinamų dėstyti anglų kalba, ir/ar studijų dalykų, kurių turinyje vyrauja tarptautinis kontekstas, pagrindinės literatūros sąrašė dominuoja literatūra lietuvių kalba, pasigendama užsienio metodinės ir mokslinės literatūros.

Programos apimtis yra pakankama studijų rezultatams pasiekti. Ypač daug kreditų (36) yra skiriama praktikos dalykams ir tai yra privalumas, rengiant profesinį bakalaurą. Galbūt derėtų pagalvoti apie baigiamojo darbo apimties padidinimą, šiek tiek sumažinant dėstomų studijų dalykų skaičių.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Stiprybės:

1. Programoje daug kreditų skiriama mokomosioms ir profesinės veiklos praktikoms, iš jų viena – užsienyje.
2. Programoje numatyta dalį studijų dalykų dėstyti anglų kalba.
3. Programos dėstytojai taiko įvairius ir inovatyvius studijų ir studijų rezultatų pasiekimų vertinimo metodus.

Silpnybės:

1. Programos sandara yra labai eklektiška, joje daug smulkių (3 kreditų apimties) studijų dalykų, o tai apsunkina tarpdalykinių ryšių suvokimą, sudaro prielaidas dubliuoti temas, studentai turi atlikti daug mažos apimties savarankiškų darbų.

2. Dalies Programos studijų dalykų turinys ne visiškai atitinka jų pavadinimą.

2.3. Personalas

Tarptautinio verslo studijų programai realizuoti numatyta kviesti 4 bendrųjų koleginių studijų dalykų ir 20 studijų krypties dėstytojų, iš jų 7 mokslų daktarai, kurių krūvis sudarytų 26 % studijų krypties dalykų apimtį. Kaip rodo dėstytojų gyvenimo aprašymai (2 priedas), mokslininkai aktyviai dalyvauja konferencijose, publikuoja mokslinius straipsnius ne tik Lietuvos, bet ir užsienio leidiniuose, vyksta skaityti paskaitų į užsienio institucijas pagal Erasmus plus mainų programą, tobulina pedagoginę ir dalykinę kvalifikaciją. Dėstytojų vykdoma mokslinių tyrimų veikla yra tiesiogiai susijusi su studijų programos kryptimi.

Vertinant dėstytojų pedagoginę ir praktinio darbo patirtį dėstomų dalykų srityse, pažymėtina, kad tik 2 dėstytojai neturi praktinės patirties, tačiau jie dėstys bendruosius studijų dalykus. Visi dėstytojai, numatyti dėstyti studijų krypties dalykus, turi didesnę nei 3 metų praktinę patirtį. Susitikimo su socialiniais partneriais metu darbdaviai akcentavo, kad siekiant užtikrinti studijų kokybę, dėstytojams būtina nuolat atnaujinti praktines žinias bei gebėjimus, todėl jie siūlo dėstytojams atlikti stažuotes tarptautinėse įmonėse, kurių Panevėžio apskrityje yra daugiau nei dvidešimt. Kolegija planuoja kviesti 4 praktikus iš verslo įmonių dėstyti Tarptautinę transporto ir krovinių logistiką, Inovacijų ir projektų vadybą, Tarptautinio verslo teisę bei Tarptautinę prekybą.

Programos apraše numatyta dėstytojų struktūra atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus: ne mažiau kaip 10 proc. koleginių studijų krypties dalykų privalo dėstyti mokslininkai, o ne mažesnės kaip 3 metų praktinės patirties turi turėti daugiau nei pusė studijų krypties dėstytojų. Programoje nuolatiniai dėstytojai sudarys 75 proc., o kviestiniai dėstytojai – 25 proc. nuo bendrojo dėstytojų skaičiaus. Iš vienos pusės, tai rodo stabilaus personalo formavimo politiką, iš kitos pusės – suteikia Kolegijai lankstumo jį formuojant ir taip gerinant studijų kokybę.

Studijų programoje planuojamiems 48 dalykams dėstyti ketinama priimti 24 dėstytojus, t. y. vienam dėstytojui numatyti dėstyti vidutiniškai 2 dalykai. Matematikos ir statistikos dalykui dėstyti numatyta priimti tris dėstytojus. Diskusijos su Programos rengimo grupe metu paaiškėjo, kad dirbs vienas dėstytojas. Kai kurie dėstytojai ketina dėstyti po keturis skirtingus dalykus, pavyzdžiui, dr. R. Glinskienė – Marketingą ir logistiką, Tarptautinio verslo etiką ir etiketą, Rinkos tyrimus, Tarptautinius ekonominius santykius, L.Unterhauser – Tarptautinių organizacijų strateginį valdymą, Laiko vadybą ir savęs valdymą, Kūrybines strategijas, Praktiką. Abejotina, ar toks pasirinktų dėstyti studijų dalykų spektras ir darbo krūvis leis užtikrinti pakankamą studijų kokybę. Susitikimo metu dėstytojai pripažino, kad siekiant užtikrinti studijų kokybę būtų optimalu dėstyti 2 studijų dalykus, retais atvejais – 3 dalykus.

Programos rengėjai turėtų atkreipti dėmesį į tam tikras dar neišspręstas problemas personalo srityje. Studijų programoje yra dalykų, kurie bus dėstomi anglų kalba, todėl kai kuriems dėstytojams būtina tobulinti anglų kalbos žinias ir įgūdžius, nes skaityti paskaitas užsienio kalba nepakanka B1 ar B2 užsienio kalbos mokėjimo lygio. Verslo praktikai užsienyje vadovaus dėstytojas, kuris savo gyvenimo aprašyme nurodė, kad jo anglų kalba yra pradedančiojo lygmens, Tarpkultūrinę komunikaciją dėstys dėstytoja, kuri savo anglų kalbos žinias įvertino kaip geras, o Tarptautinę prekybą ketina dėstyti dėstytojas vidutiniškai mokantis anglų kalbą.

Ketinančių dėstyti studijų dalykus Programoje dėstytojų skaičius yra pakankamas numatomiems studijų rezultatams pasiekti.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Stiprybės:

1. Programos vykdymui numatyto personalo kompetencija ir praktinė patirtis atitinka teisės aktų reikalavimus.
2. Dėstytojų skaičius ir kvalifikacija yra pakankami numatytiems studijų rezultatams pasiekti.
3. Dėstytojų vykdoma mokslinių tyrimų veikla yra tiesiogiai susijusi su studijų programos kryptimi.

Silpnybės:

1. Dalies dėstytojų, ketinančių dėstyti dalykus anglų kalba, nepakankamas šios kalbos mokėjimo lygis.
2. Dalis dėstytojų ketina dėstyti 3-4 studijų dalykus, todėl abejotina, ar toks dėstytojų darbo krūvis leis užtikrinti pakankamą studijų kokybę.

2.4. Materialieji ištekliai

Naujos studijų programos vykdymui Kolegijoje skirta: 4 srautinės (po 60 vietų) auditorijos ir 10 auditorijų po 30 vietų. Visos jos aprūpintos demonstracine vaizdo įranga ir kitomis studijų procesui vykdyti būtinomis priemonėmis.

Praktiniams užsiėmimams vesti skirtos 5 kompiuterių klasės, kuriose įrengta nuo 15 iki 20 darbo vietų. Tarptautinio verslo studijų programos realizavimui skirti 127 kompiuteriai, įsigytos specialiosios kompiuterinės programos SPSS, „Avilys“, „Stekas Plus“, „Pragma“, „Microsoft Navision“ ir kt. Pasirašytos sutartys su Microsoft dėl Microsoft Dynamics (NAV ir CRM) programinės įrangos naudojimo studijų tikslais. Visose Kolegijos mokomosiose patalpose veikia bevielis internetinis ryšys EDUROAM. Įrengta nuotolinio mokymo auditorija, studentams yra galimybė įrašinėti skaitomas paskaitas ir video įrašus talpinti virtualioje aplinkoje. Kolegijos darbuotojams ir studentams bendrauti skirtas tinklas Google Gsuite.

Studijų programos studentų praktiniams įgūdžiams lavinti numatytos 5 praktikos, kurių bendra apimtis yra 36 kreditai. Tai atitinka „Bendruosius studijų vykdymo reikalavimus“ (2016-12-30, įsakymas Nr. V-1168), kuriuose nurodoma, kad bendra praktikų apimtis koleginiuose studijose turi sudaryti ne mažiau kaip 30 kreditų. Verslumo praktiką, kuri pagal studijų planą vyks II kurse, numatyta organizuoti Kolegijoje įkurtose dvejose imitacinėse bendrovėse. Kitos keturios praktikos bus vykdomos įmonėse. Tuo tikslu pasirašyta 100 bendradarbiavimo sutarčių su verslo partneriais (iš jų 15 įmonių, susijusių su tarptautine veikla). Studijų plane numatyta pažintinė praktika tarptautinėse kompanijose (6 kreditai) ir Verslo praktika užsienyje (6 kreditai), tačiau Apraše šios praktikos plačiau nedetalizuotos, todėl neaišku, ar visiems studentams bus privalu atlikti praktikas užsienyje, kaip bus atrinktos tarptautinės kompanijos praktikai, kaip bus sprendžiami finansavimo klausimai ir pan. Ekspertų vizito metu buvo išsiaiškinta, kad Verslumo praktika užsienyje IV semestre bus privaloma visiems Programoje studijuojantiems studentams. Šiuo metu Kolegija yra pasirašiusi 50 bendradarbiavimo sutarčių su užsienio įmonėmis. Kolegijos administracija patikino, kad praktikos vietų tinkamumą užsienyje veikiančiose įmonėse tikrina vykdamai į komandiruotes.

Kolegijoje veikia centrinė biblioteka (Laisvės g. 13) ir vienas filialas (Klaipėdos g. 29) Panevėžyje bei antras filialas Rokiškyje. Bibliotekoje sukomplektuotas daugiau nei 83 tūkst. vienetų ir daugiau nei 54 tūkst. pavadinimų leidinių fondas. Tarptautinio verslo studijų programos studijoms skirta 1195 pavadinimų, 4966 vienetų knygų, prumeruojami 47 pavadinimų periodiniai profesiniai leidiniai lietuvių ir užsienio kalbomis. Kolegijos biblioteka turi prieigą prie EBSCO PUBLISHING, Emerald, Taylor&Francis duomenų bazių. Ji yra Lietuvos akademinių bibliotekų tinklo (LABT) narė, naudoja bibliotekų informacinę sistemą ALEPH.

Studentai ir dėstytojai turi galimybes naudotis 3 skaityklomis, kuriose yra 139 darbo vietos, iš jų 45 darbo vietos yra kompiuterizuotos. Skaitykloje teikiamos mokamos spausdinimo ir skenavimo paslaugos. Biblioteka veikia šešias dienas per savaitę, dėstytojams ir studentams sudarytos geros darbo sąlygos. Metodinės priemonės studentams talpinamos virtualioje mokymo/si aplinkoje MOODLE.

Materialieji ištekliai yra pakankami Tarptautinio verslo studijų programai įgyvendinti.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Stiprybės:

1. Studijoms vykdyti numatytos patalpos yra tinkamos, visos jos aprūpintos demonstracine vaizdo įranga ir kitomis studijų procesui vykdyti būtinomis priemonėmis.
2. Praktikų organizavimui bazė yra pakankama, kadangi pasirašyta 100 bendradarbiavimo sutarčių su Lietuvos ir užsienio verslo įmonėmis.

Silpnybė:

1. Pažintinė praktika tarptautinėse kompanijose ir Verslo praktika užsienyje Apraše nedetalizuotos, todėl neiškus šių praktikų organizavimo procesas.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Priėmimo į studijas reikalavimai yra pagrįsti. Stojančiųjų į Tarptautinio verslo programą konkursinis balas numatomas formuoti iš dviejų egzaminų (matematikos valstybinio, lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio arba mokyklinio), istorijos arba geografijos egzamino arba metinio pažymio ir vieno pasirenkamo iš 7 dalykų (istorija / geografija / informacinės technologijos / chemija/ biologija / užsienio kalba), nesikartojančio su kitu konkursinio balo dalyku, egzaminų arba metinių įvertinimų.

Programa planuojama vykdyti nuolatine forma su galimybe sėkmės atveju vykdyti ir išėstines studijas. Pirmaisiais metais ketinama priimti 30 studentų.

Numatomi taikyti studijų metodai tinkami studijų rezultatams pasiekti. Ekspertų vizito metu dėstytojai pateikė novatoriškų dėstymo ir vertinimo metodų, kuriuos naudoja kitose studijų programose ir planuoja naudoti Tarptautinio verslo programoje. Dėstytojų teigimu, vykdamt į studentus orientuotas studijas, naudojami naujausi vadovėliai, daugiau bendraujama su studentais, kuriamos situacijos ir naudojamos atvejų analizės, vykdoma daugiau diskusijų, sumažėjo kontaktinio darbo laikas. Studijoms naudojama virtuali aplinka Moodle.

Studentų žinioms ir įgūdžiams vertinti naudojamas kaupiamasis balas, kuris įprastai susideda iš egzamino ir savarankiško darbo. Teigiamas studijų dalyko įvertis gaunamas tik tada, kai teigiamai įvertinami visi studijų dalyke numatyti vertinamieji darbai. Egzaminai numatomi laikyti įvairiomis formomis: įprastu būdu ir virtualiai; atsakinėjant į dėstytojo klausimus ir patiems formuluojant probleminius klausimus. Kitų Kolegijos studijų programų studentai turi

galimybę įvertinti dėstytojų paskaitas ir praktinius užsiėmimus, studentai supažindinami su atliktų užduočių vertinimu. Tai rodo, kad Kolegijoje egzistuoja grįžtamasis dėstytojo-studento ryšys.

Programos apraše teigiama, kad užsiėmimų tvarkaraščiai bus sudaromi taip, kad per vieną dieną vyktų vidutiniškai 3-4 paskaitos (vieno užsiėmimo trukmė – ne trumpesnė kaip 2 akademinės valandos), o likusį laiką studentas galės skirti savarankiškoms studijoms, užduotims atlikti, tiriamajai veiklai. Ekspertai pastebi, kad pasiruošti 7 studijų dalykų egzaminams sesijos metu, kurios laikotarpis įvardijamas 1-4 savaitės, gali būti sudėtinga.

Programos studentai turės galimybę laisvai rinktis dalykus iš bendro Kolegijos studijų dalykų sąrašo. Ši galimybė yra patraukli studentams, suteikia jiems daugiau laisvės ir labiau motyvuoja.

Programos apraše numatytos nesąžiningo studijavimo, diskriminavimo prevencijos, apeliavimo priemonės yra aiškios ir skaidrios. Ekspertų vizito metu buvo patvirtinta, kad Kolegijoje yra naudojama sąžiningumo deklaracija, kurią pasirašo visi studentai. Baigiamuosius darbus studentai kelia į eLABa sistemą.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

1. Studijų procese dėstytojai taiko novatoriškus dėstymo ir vertinimo metodus.
2. Kolegijoje egzistuoja dėstytojo-studento grįžtamasis ryšys.

Silpnybė:

1. Didelis semestre studijuojamų dalykų skaičius ir pernelyg trumpas egzaminų sesijos laikas apsunkina pasiruošimo procesą.

2.6. Programos vadyba

Programos apraše yra nurodyti studijų planavimo, organizavimo ir tobulinimo procesai. Teigiama, kad vykdant studijų programą bus bendradarbiaujama konsultacijų ir kitomis formomis su pagrindiniais socialiniais partneriais, kurie aktyviai dalyvavo Programos rengime: PPAR, Panevėžio verslininkų asociacija, užsienio investuotojų asociacija „Fibassociation“, tarptautinėmis verslo įmonėmis Norac, Adax, AB Montuotojas, AB Metalistas, Schmitz Cargobull, AQ Wiring Systems. Ekspertų vizito metu socialiniai partneriai patvirtino, kad buvo aktyviai įtraukti į Programos rengimą ir vėliau planuoja aktyviai dalyvauti jos tobulinimo procese. Socialiniai partneriai ne kartą dalyvavo apskrito stalo diskusijose, Kolegijos ir savo iniciatyva organizavo susitikimus.

Apraše pateikiami pagrindiniai dokumentai, kurie aprašo vidinę studijų kokybės užtikrinimo sistemą ir yra susiję su studijų programų vadyba bei studijų proceso organizavimo užtikrinimu.

Kolegijos strategijoje yra numatytas tarptautiškumo skatinimas, todėl Erasmus praktikos administravimui yra paskirta darbuotoja, tiesiogiai sudaromos sutartys su įmonėmis ir studentais. Ši praktika yra reklamuojama įvadinės savaitės metu, pristatant Kolegijos socialiniame tinkle Facebook, kuriant video filmus.

Ekspertų vizito metu dėstytojai patvirtino, kad vyksta nuolatiniai jau vykdomų studijų programų atnaujinimai po ekspertų vertinimo, socialiniams partneriams, studentams ir dėstytojams pateikus pasiūlymus. Tada Studijų programų komitetai inicijuoja diskusijas ir tobulina programas. Nežymūs studijų programų pakeitimai atliekami Kolegijos direktoriaus

įsakymu, o esminius pakeitimus atlieka Studijų programų komitetai. Studentai turi nuolatinę galimybę išsakyti savo nuomonę dėl studijų proceso tobulinimo ir kokybės gerinimo. Ekspertų nuomone, numatytos vidinės kokybės užtikrinimo priemonės yra tinkamos ir pakankamos.

Vis tik įvertinus Programos tikslus ir numatomus studijų rezultatus bei Programos sandarą darytina išvada, kad Kolegijos administracija skiria nepakankamą dėmesį Programos rengimo ir tobulinimo procesui.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybė:

1. Socialiniai partneriai įtraukti į studijų proceso tobulinimą.

Silpnybė:

1. Nepakankamas administracijos dėmesys Programos rengimo ir tobulinimo procesui.

III. REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos, kurias Programos rengėjai turi įgyvendinti per 10 darbo dienų nuo projekto išsiuntimo jiems dienos:

- 3.1. Pagrįsti Programos poreikio analizę potencialių darbdavių apklausos rezultatais ir tarptautinio verslo vadybos specialistų pasiūlos Lietuvoje kontekste (**Atsižvelgta pilnai**).
- 3.2. Pagrįsti Programos studijų rezultatus profesiniais reikalavimais, darbo rinkos poreikiais ir panašių jau vykdomų studijų programų lyginamąja analize (**Atsižvelgta pilnai**).
- 3.3. Apibrėžti absolventų darbo vietų profesinį lauką (**Atsižvelgta pilnai**).

Kitos rekomendacijos:

- 3.4. Peržiūrėti Programos tikslus ir numatomus studijų rezultatus, sandarą, sumažinti studijų dalykų skaičių, taip išvengiant dalies temų pasikartojimo keliuose dalykuose; patikrinti studijų dalykų pavadinimų atitikimą turiniui.
- 3.5. Apraše detalizuoti Pažintinės praktikos tarptautinėse įmonėse ir Verslo praktikos užsienyje organizavimo procesą.
- 3.6. Numatyti anglų kalba dalykus dėstyti dėstytojus, kurie anglų kalbą moka ne žemesniu kaip C lygiu.
- 3.7. Peržiūrėti studijų dalykų, ketinamų dėstyti anglų kalba, ir/ar studijų dalykų, kurių turinyje vyrauja tarptautinis kontekstas, pagrindinės literatūros sąrašus ir papildyti juos literatūra anglų kalba.

IV. Apibendrinamasis įvertinimas

Panevėžio kolegijos ketinama vykdyti studijų programa *Tarptautinis verslas* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	2
2	Programos sandara	2
3	Personalas	3
4	Materialieji ištekliai	4
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6	Programos vadyba	3
	Iš viso:	17

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: prof. dr. Vilija Aleknevičienė

Grupės nariai: Onutė Junevičienė

Eimantas Kisielius